

ke for så vidt angår patienter med psykiske lidelser« (bilag nr. 6 i betænkning nr. 1068/1986)?

Svar:

1. For så vidt angår behandling af *psykiske lidelser* kan behandling mod patientens vilje ifølge Sundhedsstyrelsens cirkulære af 28. juni 1983 undtagelsesvis finde sted

- ved livstruende tilstande
- ved psykotiske tilstande, hvor der foreligger fare for patienten selv og omgivelserne, og hvor behandling med et beroligende lægemiddel er mere hensigtsmæssig eller human end en fysisk restriktion (farlighedskriterium), samt
- ved psykotiske tilstande hos patienter, hvor undladelse af behandling alvorligt vil forringe udsigterne til helbredelse (behandlingskriterium).

Efter bestemmelsen i § 12, stk. 1, i lovforslaget (L 76) må tvangsbehandling kun anvendes over for personer, der opfylder betingelserne for tvangstilbageholdelse. Tvangsbehandling kan således kun komme på tale over for patienter, der er sindssyge eller befinder sig i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, og hvor udskrivning ville være uforsvarlig, enten fordi udsigten til helbredelse eller en betydelig og afgørende bedring af tilstanden ellers vil blive væsentlig forringet (behandlingskriteriet), eller fordi den pågældende frembyder en nærliggende og væsentlig fare for sig selv eller andre (farlighedskriteriet).

Ved sammenligning mellem Sundhedsstyrelsens cirkulære og lovforslaget (L 76) kan der peges på følgende ligheder og forskelle:

Efter Sundhedsstyrelsens cirkulære kan tvangsbehandling i almindelighed kun anvendes over for *psykotiske* tilstande. Dog stilles der ikke krav om psykose (sindssygdom), når tilstanden er livstruende. Imidlertid vil der i de tilfælde, hvor den psykiske lidelse indebærer en livstruende tilstand, f.eks. delirium eller svær afkræftelse som følge af nervøs spisevægring, normalt også foreligge en psykotisk tilstand. Efter straffelovens § 250 og § 253 må der endvidere i sådanne tilfælde, hvor den psykiske lidelse har udviklet sig til en livstruende tilstand, antages at bestå ikke blot en ret, men også en pligt til at foretage livsreddende behandling.

Efter lovforslagets § 12 sammenholdt med §§ 10 og 5 kan tvangsbehandling finde sted over for sindssyge personer og personer, der befinder sig i en tilstand, der ganske kan ligestilles med sindssygdom, forudsat at betingelserne efter behandlings- eller farlighedskriteriet i øvrigt er opfyldt.

Det farlighedskriterium, der er angivet i Sundhedsstyrelsens cirkulære (fare for patienten selv og omgivelserne . . .), rækker efter sin ordlyd videre end farlighedskriteriet i lovforslaget, hvor der stilles krav om en nærliggende og væsentlig fare for patienten selv eller andre. Det kan endvidere give anledning til tvivl, hvad der i Sundhedsstyrelsens cirkulære menes med udtrykket »omgivelserne«.

Også behandlingskriteriet er beskrevet forskelligt. I cirkulæret tales om »udsigterne til helbredelse«, medens der i lovforslaget tales om »udsigten til helbredelse eller en betydelig og afgørende bedring af tilstanden«. Nogen realitetsforskel foreligger dog næppe på dette punkt, idet helbredelse i Sundhedsstyrelsens cirkulære i lighed med det samme kriterium i sindssygeloven fra 1938 formentlig skal forstås som også omfattende en betydelig og afgørende bedring af tilstanden. I modsat fald ville tvangsbehandling af uhelbredelige tilstande være udelukket efter Sundhedsstyrelsens cirkulære, selv om man gennem behandling f.eks. væsentligt ville kunne lindre en patients forpinte tilstand.

Endvidere knyttes behandlingskriteriet i cirkulæret til en bedømmelse af, hvad der vil ske, *hvis behandling undlades*. Efter lovforslaget skal spørgsmålet om behandlingskriteriets opfyldelse bedømmes i forhold til behandlingsmulighederne, *hvis udskrivning finder sted*. På dette punkt er lovforslagets behandlingskriterium efter sin ordlyd snævrere end cirkulærets, idet lovforslagets behandlingskriterium hverken i relation til frihedsberøvelse eller i relation til spørgsmålet om tvangsbehandling vil være opfyldt, hvis den nødvendige behandling kan ske ambulantly og patienten er indstillet herpå.

Sammenfattende er det Justitsministeriets opfattelse, at kriterierne for tvangsbehandling efter lovforslagets § 12 i det væsentlige vil føre til den samme afgrænsning som i Sundhedsstyrelsens cirkulære af de tilfælde, hvor tvangsbehandling af en indlagt patients psykiske lidelse kan ske, henholdsvis ikke kan ske. Som det